

Тема: на български език

ПРЕВОДИТЕ НА БАЛКАНИТЕ ПРЕЗ СРЕДНОВЕКОВИЕТО

на английски език

THE TRANSLATIONS AT THE BALKANS IN THE MIDDLE AGE

Лектор:

Име: Лора Емилова Тасева, проф- д-р

Тел.: 02 9806297

E-mail: ltaseva@yahoo.com

Хорариум:

30 часа

Анотация:

Курсът е предназначен за докторанти медиевисти: филолози, които имат основни познания по старобългарски и старогръцки език, а също и историци и културолози с интерес към византийско-славянските книжовни контакти. Целта е те да добият познания за обхвата на южнославянските преводи от гръцки през Средновековието, основните тенденции и закономерности на продължилия 6-7 века процес на рецепция на византийската литература, особеностите в развоя на преводаческите принципи и техника и ролята на преводната дейност за установяването, изграждането и развитието на книжовната норма на най-стария писмен език на славяните. Специално внимание се отделя на контактните зони между двете култури и исторически сложилите се преводачески школи и центрове на Балканите. Засяга се проблематиката на преводи със спорен оригинал – гръцки или латински. Систематизират се езиково-текстологичните аспекти в изследването на преводния корпус от IX до XIV век и се анализират възможностите на различните подходи и методологии за хронологическо и локално атрибуиране на преводни текстове и за осветляване на отношението между нормите на дадена преводаческа школа и индивидуалния стил на нейни изявени представители. Практическите занятия имат за цел не само да затвърдят познанията върху старобългарските преводачески школи, но и да изградят у докторантите умения да работят самостоятелно с преводни текстове, да анализират тяхната ръкописна традиция и разграничават напластяванията в процеса на тиражиране от първоначалния превод, да

откриват в текстовете езикови маркери за времето и мястото на възникване на преводите, да установяват проекциите на общите за дадена школа преводачески принципи и специфичния за даден книжовник преводачески стил.

Теми

1. Културният обмен в региона на Slavia orthodoxa. Преводите като основен мост за пренос на културни ценности от Византия към православните славяни. **(2 часа)**

2. Периодизация и центрове на преводаческата активност на Балканите през Средновековието. Преводите като социален и културен феномен. Жанров и тематичен обхват на преводаческата дейност. **(4 часа)**

3. Преводаческите принципи през Средновековието. Теоретични изложения върху преводаческото изкуство в средновековната българска книжнина. **(2 часа)**

4. Роля на преводите за изграждането и развитието на старобългарския книжовен език. Аспекти на културната и езикова асиметрия и начини за нейното преодоляване **(2 часа)**

Практическо упражнение: Типове калкиране на лексикално, словообразователно и синтактично равнище **(2 часа)**

5. Езикови маркери с локализираща стойност. Преводи със спорен оригинал - гръцки или латински. Проблеми на атрибуцията на спорни преводи от старобългарската епоха: моравски или старобългарски; старобългарски или руски; среднобългарски или сръбски. **(2 часа)**

Практическо упражнение: Откриване на езикови данни с локализираща или хронологизираща стойност в преводни текстове. **(2 часа)**

6. Преводачески центрове и преводачески школи от IX до XIV век на Балканите. Обща характеристика. Многократните преводи като културен феномен и тяхното значение за контрастивното проучване на преводаческите школи. **(4 часа)**

Практически упражнения: Съпоставка на представителни преводи с различна хронологическа и локална принадлежност:

а) Кирило-Методиеви и преславски преводи на библейски текстове и на хомилии **(2 часа)**

б) Кирило-Методиеви и атонски преводи на богослужебни книги; преславски и атонски преводи на теологически, агиографски и хомилетични съчинения **(2 часа)**

г) паралелни атонски (сръбски и български), търновски и сръбски неатонски преводи на текстове с богослужебно предназначение **(2 часа)**

7. Отношение между норма на преводаческата школа и индивидуален стил. Преводаческият стил на Йоан Екзарх и преславската книжовна норма. Индивидуалният стил на български и сръбски преводачи от XIV в., работили на Атон, около Търново или в сръбски центрове. **(2 часа)**

Практическо упражнение: Анализ на точно атрибуирани преводи в контекста на съответната преводаческа школа. **(2 часа)**

Начин на оценяване на придобитите от докторанта нови знания:
Курсова работа за анализ на преводен текст по избор и събеседване върху нея.